

Љубиша Деспотовић

Институт за политичке студије, Београд

Живојин Ђурић

Институт за политичке студије, Београд

УГРОЖАВАЊЕ КАПАЦИТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ НАЦИОНАЛНЕ ДРЖАВЕ ЗБОГ КРИЗЕ ЊЕНОГ УПРАВЉАЊА*

Сажетак

Основна суштина актуелних неолибералних процеса усмерена је ка демонтажи кључних институционалних капацитета модерне националне државе. У овом раду основна теоријска анализа биће усмерена на процесе угрожавања и демогаже безбедоносних капацитета националне државе. Глобализацијски трендови отворили су бројне и несагледиве кризе, које су почеле као финансијске, економске, а све више постају политичке односно безбедоносне. Бројни су безбедоносни ризици и све теже је остварити контролу над њима на нивоу системских капацитета националне државе.

Кључне речи: национална држава, безбедност, институције, глобализација, криза управљања.

Процеси глобализације постали су до те мере свеобухватни и интезивни особито у последње две деценије, да изван свог широког обухвата нису оставили по страни готово ни један сегмент наших колективних и индивидуалних егзистенција. У многим доменима живота темпо насталих промена интезиван је до мере опште фрустрације и осујећености индивидуа, али и националних

* Овај текст је настао као део рада у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

колективитета. Немогућност да испратимо и рационално прихватимо темпо промена а још мање да им се прилагодимо, отворила је бројна питања на која немамо одговоре. Један од нај снажнијих сектора девастације и разградње националне државе захватио је њену институционалну сферу, доводећи у питање својим радикализмом легитимацијску основу саме државе као и њених демократских капацитета.

Концепт модерне националне државе (конституционална и демократска држава) настао је још у деветнаестом веку, свој врхунац доживео у моделу тзв. државе благостања у другој половини двадесетог века. У битном сегменту својих институционалних и функционалних капацитета он је данас оспорен и у фази интезивне демонтаже. Овај модел модерне националне државе биће отворно нападнут и оспораван у процесима глобализације и радикалног наметања концепта неолибералне организације економије али и њеног политичког система.¹⁾ Актуелни трендови глобализације доказивали су своју снагу највише у процесима денационализације како економско-финансијског карактера тако и у сегменту детериторијализације, десуверенизације националне државе и дефункционализације њеног безбедносног сектора. Томе ће се такође у значајном сегменту придружити и процеси деиндустријализације, депопулације, па чак и деперсонализације индивидуа.

Идеологија неолиберализма пошла је од става да је концепт традиционалне (модерне) државе превазиђен и да га треба заменити новим облицима транснационалних и регионалних асоцијација и структура. Модел модерне националне државе благостања доживљава се као главна препрека убрзању глобализације и стварању финансијских, медијских, информационих али и других тржишта, као сегмената њеног укупног глобалног поретка. Друштвени облици угрожавања капацитета система безбедности представљају велики проблем за сваку државу и њене грађане.²⁾

Подстицани су такође процеси демонтаже и разградње институционалних капацитета националних држава које су довођене у позицију не могућности ефикасног деловања а понекад и потпуне блокаде. Овај концепт имао је за циљ да изврши тзв. делегитимацију како националних институција демонтажом њихових институционалних и функционалних капацитета, тако и политичких елита на националном нивоу, које у новонасталим околностима ни-

1) Деспотовић Љ. *Политички митови и идеологије*, Каирос, Сремски Карловци 2010, стр. 57.

2) Гађиновић, Р. „Друштвени извори угрожавања капацитета система безбедности државе“, *Српска политичка мисао*, ИПС, Београд, 1/2012, стр. 131.

су биле способне да преко таквих разорених институција одговоре потребама решавања нагомиланих егзистенцијалних проблема својих грађана. Велико незадовољство грађана преусмеравано је од стране глобализацијских елита на даљи притисак и обесмишљавање националних институција и некритичко прихватање решења која су долазила из сегмента међународних организација. Стање опште дезоријентације грађана вешто је коришћено за даљу делегитимацију свега што је национално, јер се у стварности заиста видела велика криза функционисања националних институција државе. „Широке масе губе поверење у раније формиран систем вредности који је до недавно обезбеђивао легитимитет нормативног поретка. Критичко расположење многих људи према тим идеалима, представама, уверењима, који су им до скоро изгледали важни, животно неопходни, важно су обележје делегитимације.“³⁾

С једне стране политичка елита на националном нивоу губила је свој изборни легитимитет јер захваљујући разореним институционалним капацитетима државе није била у позицији да реализује своја предизборна обећања али ни с друге стране обавезне законске стандарде који су и даље остали обавезујући оквир њеног деловања. Тако се убрзано крунио легитимацијски основ политичке власти и стварала потреба да се настали вакум институционалне неефикасности превлада све израженијим интервенционизмом међународних организација глобализованог поретка светске моћи. „Финансијска тржишта се денационализују темпом који одузима дах и већ дуже време су изван државне контроле. (...) Неразумно је и неморално да спекулације са милијардама долара дневно могу да избаце из колосека животе милиона људи и да их сукобе са државама које заступају интересе становништва)“⁴⁾

Некада стандарно добар институционални оквир државе урушен је у првом кораку финансијским и економским кризама, те процесима убрзане деиндустријализације. Када је угрожена материјална основа њиховог функционисања и финансирања, у другом кораку отворена је криза ефикасног управљања на националном нивоу. Стална криза институционалне функционалности, произвела је у трећем кораку постепену кризу легитимитета како ону предизборну тако и постизборну. Национална држава постала је тако разваљена заједница која није у стању да одговори основним базичним потребама својих грађана и која се да би ствари поправила колико толико на задовољавајући ниво, нужно морала обраћати

3) Милошевић З., Ђурић Ж. *Империлно разарање држава*, ИПС, Београд, 2012, стр. 78.

4) Цирн М. *Управљање са оне стране националне државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2003, стр. 9.

транснационалним структурама моћи тражећи њихову помоћ и подршку. Разлика се састојала само у темпу процеса денационализације, и најчешће је зависила од предметног подручја – региона и саме државе.⁵⁾

КРИЗА УПРАВЉАЊА И БЕЗБЕДОНОСНА ФУНКЦИЈА ДРЖАВЕ

Без обзира о којој теоријској матрици настанка и функција модерне државе да говоримо, у сфери њеног управљања могуће је дефинисати најмање четири обавезна сегмента – циља:⁶⁾

1. *Циљ безбедности*: који подразумева спољну и унутрашњу безбедносну функцију државе, с тим да се унутрашња безбедносна функција усложњава и подразумева поред класичних безбедносних функција и здраву животну средину, као и сегменте здравствене и правне безбедности.

2. *Циљ идентитета*: који подразумева стварање услова за развијање колективних идентитета нарочито у равни цивилног друштва јасно отварајући простор за његову симболичку и вредносну валоризацију.

3. *Циљ легитимације*: који подразумева изградњу таквих друштвених односа који омогућавају несметано конституисање политичке и социјалне сагласности у једној политичкој заједници и већинског прихватања државног поретка као легитимног.

4. *Циљ благостања*: који значи подстицање привредног раста и смањења социјалних разлика, стварање добре економске базе за конзумацију законских права особито из области, културе, образовања, здравствене и социјалне заштите, заштите животне средине и сл.

Овако дефинисани циљеви који су изграђивани у поретку државе благостања, доведени су у великој мери у питање токовима њене денационализације. У тим процесима чини нам се највише је угрожен *безбедносни циљ и задатак државе*. Још од времена Томаса Хобса безбедносна функција државе стављана је у први план уз истицање принципа да држава која није у стању да заштити своје грађане губи основни разлог свога постојања, односно тај држави се отказује послушност. Тако је и Адам Смит исти-

5) Стојановић Ђ., Ђурић Ж. *Анатомија савремене државе*, ИПС, Београд, 2012.

6) Цирн М. *Управљање са оне стране националне државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2003, стр. 30.

цао у оквиру својих либералних разматрања о основним задацима конституционалне државе да су од три најважнија задатка њеног функционисања, питања безбедности попунила два најглавнија. *Први* је заштита грађана од насиља и угрожавања од стране других држава а *други* заштита грађана од насиља и угрожавања унутар друштва од стране других суграђана. Савремена либерална минималистичка теорија државе свела је готово све њене функције на само једну, *безбедоносну*, док је све остало препустила стихији тржишта. Сходно оваквом ставу, а с обзиром на озбиљну *кризу њеног управљања* изазвану факторима глобализације, безбедоносно поље постаје одлучујуће у будућности када говоримо о могућности опстанка националне државе. „*Чини се да је одлучујуће питање: да ли национална држава може својим грађанима и у доба денационализације да јемчи задовољавајућу меру безбедности.*”⁷⁾

Процеси глобализације су великој мери оштетили, и девестирали институционалне и функционалне капацитета националне државе, тако да је претходно питање готово излишно. „На почетку 21 века скоро све земље у свету су више или мање угрожене деловањем различитих снага, споља или изнутра. Разлози за постојање те угрожености јесу, између осталог у њиховом међународном или геополитичком положају, хегемонији великих сила, унутрашњој нестабилности, неразвијености демократских институција, разним супротностима интереса, постојању сепаратистичких и сецесионистичких тежњи националних мањина код вишенационалних држава и сл.”⁸⁾

Иако се са једне стране смањује перцепција безбедоносних ризика који долазе од стране других држава, барем се тај утисак стиче када говоримо о земљама које припадају кругу чланица ОЕБС-а, иста перцепција ризика унутар саме заједнице расте из године у годину. Она није својство само грађана код којих расте страх и осећај незаштићености него и објективних показатеља о порасту многих аспеката криминалног понашања али и угрожености која долази из сфере контаминације животне средине, нарушавања квалитета хране, воде као и других безбедоносних ризика. „Фаза латентних ризичних претњи примиче се крају. Невидљиве опасности постају видљиве.”⁹⁾ Не чуди стога што Урлих Бек *модерно друштво* означава *ризичним друштвом*, што безбедоносне ризике види као производ његове трајне неспособности да на ква-

7) Исто, стр. 71.

8) Гађиновић Р. *Безбедносна функција државе*, ИПС, Београд, 2012, стр. 107.

9) Бек У. *Ризично друштво*, Ф. Вишњић, Београд, 2001, стр. 81.

литетан начин заштити своје грађане а да самим тим не доведе у питање основну матрицу свог постојања из које се лучи и продукује све већи ниво небезбедности. „Све више грађана у ОЕЦД свету осећа да им је сигурност угрожена ризицима који се односе на угрожавање природних основа живота. Расте број оних којима је нанета штета услед болести изазваних утицајима животне средине (...) У складу стим све више људи у ОЕЦД свету се осећа несигурно због пораста криминала и због све већих ризика због угрожавања животне средине.“¹⁰⁾

Смањена способност националне државе да испуњава функцију заштите у директној је корелацији са процесима њене денационализације који су на простору Европе почели још седамдесетих година прошлог века. *То се свакако поклапа са актуелном кризом њеног управљања, немогућности да се на постојећем нивоу разграђених државних институција организује ефикасан безбедносни систем.* Поприште безбедносних ризика постали су готово сви сегменти друштвеног система. *Организовани криминал* је одавно превазишао границе националне државе, *теорирозам* такође потпуно лако интернационализује своје организационе форме али и циљеве које таргетира као да безбедносних структура готово да и нема у простору државе која је обележена као мета напада. Када пак говоримо о ризицима који долазе из сфере *угрожавања животне средине, еколошких акцидента или климатских промена и природних катастрофа*, ствари стоје још лошије. Као да је криза постала *средњи име* наше стварности, а небезбедност и наша изложеност факторима девастације толика да смо готово на дневном нивоу затрпани лошим вестима које недвосмислено и сурово потврђују нашу угроженост и рањивост. „Смањење могућности на успех националне државне политике безбедности има консеквенце на политичком пољу. (...) Некадашње велике теме, као што су спречавање рата или гарантовање правне државности, одлазе у позадину у односу на оне које се тичу борбе против тероризма, спречавања оранизованог криминала или смањења ризика у животној средини.“¹¹⁾

У теорији међународне безбедности, јасно и недвосмислено се кристалишу ставови који препознају ову *етатолошку исуфицијенцију и анемиичност* фокусирану у покушају да превлада насталу кризу управљања безбедносним системима државе. Јасан је и теоријски став да се у то упражњено поље етатолошке дисфункци-

10) Цирн М. *Управљање са оне стране националне државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2003, стр. 84.

11) Исто, стр. 87.

оналности и кризе менаџмента безбедности, све више убацују и намећу *недржавни фактори* из простора транснационалних безбедоносних структура. Простор који се све више уступа приватном сектору на плану безбедности потпуно је забрињавајући и необећава ништа добро. „Јавне службе све више осигуравају приватни ентитети, посебно оно што се односи на безбедност и једнакост.“⁽¹²⁾ *Приватни интереси не могу бити грант остваривања системске улоге безбедносног сектора једне земље а камоли глобализованих тржишних структура.*

„Заговорници критичког приступа одбацују појам анархије као одређујућу одлику међународних односа; уместо државе у тој улози, „као референтне објекте безбедности“, означавају друштвене групе и појединце (код постмарксиста то су друштвене класе). При свему томе они наглашавају улогу недржавних субјеката, као и невојне видове безбедности.“⁽¹³⁾ (Симић Д. 2002; 56.) Слична је ситуација и са класичним облицима моћи укуључујући и ону која се тиче војних аспеката безбедности. „Сасвим је јасно да прети велика опасност од овако схваћеног појма глобалне безбедности по читаву међународну заједницу(а по мале земље нарочито) јер о миру и рату некада могу одлучивати недржавни субјекти, односно носиоци економске моћи и интереса. Тиме се нарушава традиционални концепт безбедности везан за националну безбедност сваке поједине државе, изражен кроз њену свеукупну моћ - војну и сваку другу.“⁽¹⁴⁾

Заговорници глобалне контроле безбедности и управљања ризицима, недвосмислено поручују да је једини излаз из изградњи *нове транснационалне безбедоносне структуре*. Рецепт је увек исти, када се говори о контроли финасијске, економске, политичке, еколошке и безбедоносне кризе: *нови глобални поредак управљања*. „Нове небезбедности не може савладати у самосталном ходу ниједна влада овог света. Политичари и политичарке који размишљају национално морају признати своју немоћ пред њима.“⁽¹⁵⁾ Жак Атали је ту сасвим експлицитан, да не би било никакве забуне или нејасноћа. *Цео свет има се устројити по образцу једне светске владе*. „...Створити инструменте који су нужни за остварење суверенитета на глобалном нивоу: један парламент (један човек је-

12) Атали Ж. *Криза, а после*, Хедоне, Београд, 2010, стр. 119.

13) Симић Р. Д. *Наука о безбедности*, ФПН, Београд, 2002, стр. 56.

14) Стајић Љ. Гађиновић Р. *Увод у студије безбедности*, Драслер партнер, Београд, 2007, стр. 266.

15) Цирн М. *Управљање са оне стране националне државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2003, стр. 89.

дан глас), једна влада, једна планетарна примена универзалне Декларације о правима човека уз све пратеће протоколе, активирање одлука ОИТ (20) у области права на рад, централна банка, заједничка монета, планетарни порески систем, планетарна полиција и судство...¹⁶⁾ Алтернативе по њима, нема. *Алтернатива је, геополитика хаоса, беспоредак, трагедије, општа егзистенцијална несигурност и наравно неизбежан велики рат који би као по ко зна који пут за неке невидљиве структуре моћи, био спасоносно и веома профитабилно решење.*

Ипак ствари ни изблиза нису тако једноставне. Могло би се чак рећи да у теоријском пољу које тематизује проблеме међународних односа, па нужно и њен безбедоносни аспект, постоји прилична теоријска збрка и контроверзе. *Но у једном сегменту постоји слагање, полазна тачка спорења није перцепција постојећих међународних односа као анархичних него путева којим би се тај привидни беспоредак превладао.* „Тврдња да анархична природа међународног система не искључује нужно постојање мирног окружења представља можда и најједноставнији основ за разликовање неоконзервативизма, са једне, и структуралног реализма и либералног интернационализма, са друге стране. Реалисти у потпуности одбацују могућност да ова тврдња стоји, док либерални интернационалисти, просто теже изградњи *острва реда у мору међународне анархије*“¹⁷⁾

Можда се за решењем мора трагати у простору онога што Френсис Фукујама назива појмом тзв. *грађења државе*, али свакако не на начин који је за њега подразумевајући. Поготово ако би то у ствари била *нова редифиниција државе* скројена тако да и даље остане *добро уклопљена у поредак међународне моћи који се гради на бази претпоставке њене базичне исуфицијенције и подређености*. Особито је то случај са државама које не спадају у клуб ексклузивних *земаља центра* или тзв. *језгра атлантистичке цивилизације*, „Али та ситуација је у ствари много гора: међународна заједница није само ограничена количином капацитета који може да изгради; она је заправо и саучесник у уништењу институционалног капацитета у многим земљама у развоју.“¹⁸⁾ Реч је наиме о тзв. *систематској регресији институционалних капацитета* тих земаља, који их је довео у парадоксалну позицију, да су њихови институционални капацитети били *већи* на самом почетку стицања

16) Атали Ж. *Криза, а после*, Хедоне, Београд, 2010, стр. 136.

17) Акости Т. Б. у: Цветковић В. *Ризик, моћ заштита*, Факултет безбедности, Београд, 2010.

18) Фукујама Ф. *Грађење државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2007, стр. 51.

независности, него ли на *крају* овог процеса тзв. помоћи, која је стизала од стране међународне заједнице и њених органа, владиних и невладиних организација, особито од чувеног ММФ, Светске банке, и сл. Кроз програме *тзв. помоћи* међународна заједница је уствари разарала и онако слаб систем институција и административног капацитета држава, трајно онеспособљавајући тај институционални систем и чинећи га још рањивијим и неспособним за властито одржање и функцију. Фукујама то јасно маркира као велики проблем залажући се за један моралнији однос према овом проблему. „Аутори политике на пољу развоја морали би макар да положи заклетву попут лекара, да „неће чинити повреду“ и да неће започињати програме који подривају или исисавају капацитет институција у име његове изградње.“¹⁹⁾

Програми тзв. ојачавања наводно слабих држава доприносили су њиховој још већој зависности од спољашње помоћи и утицаја. Тај утицај се није тичао само финансијске помоћи, него и њихове зависности од информација и података важних за питање националне безбедности и сл. *Подривајући безбедносни систем, међународни чиниоци уствари стварају читав поредак зависних држава, које без њихове координације нису способне да се ухвате у коштац са нарастајућим безбедносним изазовима. Ради се о својеврсној дезоријентације, селекцији проблема, одабиру приоритета, навођењу на акцију, и сличних активности којим међународни центри моћи ефикасно управљају означеним поретком.* Државе које су често против своје политичке воље и противно својим националним интересима увучене или приморане да у њему учествују, немају велики маневарски поростор за своје самосталн деловање. Притиснуте разним облицима контроле, *неутрално названим сарадњом и партнерством*, приморане су на тзв. размену обавештајних података по систему *пуно за празно*, обуку својих кадрова у њиховим центрима, сталну координацију и навођење, учешће у разним међународним мисијама, прикривеним операцијама често и под туђом заставом, итд.

Рушење постојећих институција у оваквом типу држава често се правда наводном изградњом нових, али се као по правилу иза таквих акција и процеса, као резултат јавља још горе стање него што је било затечено пре њихове тобожње помоћи. Безбедоносни систем Ирака на пример, најбољи је доказ шта се догоди када „ОНИ“ ствари узму у своју руке. Разорена и потпуно нефункционална држава, која је велика претња по регионалну безбедност али и по властито опстанак. „Међутим, оно што се у реторици међународне заједнице озбачава као „грађење капацитета“ у стварности

19) Исто, стр. 54.

се показало више као „исисавање капацитета“ (...) Међународна заједница укључујући и огроман број НВО који чине њен значајан део, има пуно могућности да истисне уместо да оајача изузетно слабе државне капацитете земаља о којима је реч. Ово значи да иако се врше владајуће функције, сам капацитет не расте, и дотичне државе ће се највероватније вратити у претходно стање, када међународна заједница изгуби интересовање или пређе на следећу кризну област. Босна је случај који нам може пуно тога открити. (...) Део административног капацитета босанске владе лежао је у рукама међународних експерата уместо у рукама самих државних службеника...“²⁰⁾ Наведени пример потврђује Рабкинов став да ако међународне институције не служе интересима демократски успостављене државе-нације одна државе имају право да ограниче своје присуство у њима или да из њих потпуно иступе.

*
* *

Присталице „старог“ концепта националне државе често с правом истичу став да међународна заједница није способна да обезбеди примену законских норми како је то досада било једино могуће националној држави. Међународна заједница стог аспекта често није ништа више од обичне фикције. Њена стварна моћ у једном делу лежи и у чињеници наше сопствене инфериорности или бар субјективне представе да је тако. Јасан став на ову тему дао би већи маневарски простор за обнову институционалних капацитета националне државе и ревитализацију њених најважнијих институционалних моћи. У таквом контексту и безбедоносни системи имали би чвршћи и јачи ослонац за поновну изградњу пољуљаног националног самопоудања да могу боље и ефикасније да решавају проблеме за које у усталом и формираном. Постојећи епигонски рефлекс слабиће јачањем свести о потреби јачања властитих институционалних капацитета у процесу супротстављања како постојећим изазовима тако и онима који тек треба да постану предметом професионалне пажње.

ЛИТЕРАТУРА

- Атали Ж. *Криза, а после*, Хедоне, Београд, 2010.
 Бек У. *Ризично друштво*, Ф. Вишњић, Београд, 2001.
 Цирн М. *Управљање са оне стране националне државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2003.
 Гађиновић Р. *Безбедносна функција државе*, ИПС, Београд, 2012.

²⁰⁾ Исто, стр. 117.

- Гађиновић, Р. „Друштвени извори угрожавања капацитета система безбедности државе“, *Српска политичка мисао*, ИПС, Београд, 1/2012.
- Деспотовић Љ. *Политички митови и идеологије*, Каирос, Сремски Карловци 2010.
- Фукујама Ф. *Грађење државе*, Ф. Вишњић, Београд, 2007.
- Стојановић Ђ., Ђурић Ж. *Анатомија савремене државе*, ИПС, Београд, 2012.
- Рамоне И. *Геополитика хаоса*, Институт за геополитичке студије, Београд, 1998.
- Милошевић З., Ђурић Ж. *Имperiјално разарање држава*, ИПС, Београд, 2012.
- Цевтковић В. *Ризик, моћ заштита*, Факултет безбедности, Београд, 2010.
- Симић Р. Д. *Наука о безбедности*, ФПН, Београд, 2002.
- Стајић Љ. Гађиновић Р. *Увод у студије безбедности*, Драслер партнер, Београд, 2007.

Ljubisa Despotovic, Zivojin Djuric

THREATENING OF NATIONAL STATE'S CAPACITY AS A CONSEQUENCE OF ITS MANAGEMENT CRYISIS

Resume

The basic essence of current global proces is aimed at removal of the main institutional capacities of temporary national state. In this task the main analysis will be directed at process of decomposing and removal of security of national state's capacity.

Process of globalization became comprehensive and intensive to the extent, particulary during the last two decades and it hadn't left aside almost any segment of our collective and individual existence. One of the most powerful sector of devastation and national state's degradation affected its institutional sphere, calling into question radical legitimat basis of state itself, as well as its democratic capacities.

Concept of temporary national state (constitutive and democratic state) had already been made in XIX century in order to experience a peak in the model of so-called „State of wellfare“ in the second half of XX century. Model of contemporary state like this will be attacked and disputed in process of globalization and radical imposition of neoliberal economy organization's cnpcept and political state's structure.

Current trends of globalization have proved their strength, most in the process of denationalization, both economic-financial character and deteritorialization, seizing sovereignty of the state and blocking of its security sector.

The process of deindustrialization and depopulation, and even the process of depersonalization of individuals will also join it in a significant segment.

Ideology of globalism started from the attitude that the concept of traditional state is overcome and it should be replaced with new forms of trans-national and regional association and structure, that opened a problem of so-called national state management crisis. In order to make some space for influence and action of international problems (terrorism, crime, climate changes, economic and financial crisis, etc). They encouraged process of removal and degradation of institutional capacity of national states which were brought into the position of incompetent, efficient action, but sometimes into total blockade.

This concept aimed to achieve so-called delegitimization, both institutions (with removal of its organizational and functional capacities) and political elite at the national level (which wasn't capable of responding to the needs and accumulated problems of citizens). On the one hand, political elite on the definite national level was losing its electoral legitimacy because it wasn't in a position to fulfil electoral promises, thanks to devastated institutional capacity of state. On the other hand, law standards weren't achieved and they were still binding volume of its acting. It was a period of fast decomposing of legitimate basis of political power and creating needs for worldwide power order.

Once it was standardly good institutional framework of a state. In the first step it collapsed with financial and economic crisis and also with process of accelerated industrialization.

The second step considered an opened crisis the efficient management at the national level.

National state became so ruinous community that it wasn't capable of fulfilling citizens' basic needs, not only including their security (inner and outer aspect of security).

Institutional blockade and inefficiency were usually solved with requests of transnational structures, which they were looking for to take responsibility of one part of the state sovereignty and to take the initiative how to solve incurred problem. The difference in practicing methods such as these ones depended mostly on the objective areas-regions and state of dearrangement of state itself.

Key words: national state, security, institution, globalization, management crisis

* Овај рад је примљен 07. јула 2013. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 04. септембра 2013. године.